

به ره و پروناکی

جگه له سهروتار سه رجه م بابه ته کانی تر خاوه نه کانی لئی بهر پرسن.

سه رنوسه ر

سالم محمده

پوڙی پینچ شه مه

۲۰۲۰/۷/۲۳

ژماره ۱۰

دوای ۱۱ سال له دروست بوون ، گوږان ئیستا ده بی چی بکات؟

گوږان و قینی سیاسی / داهین هاشم لاپه ره ۳

بزوتتەنەۋەى گۇرپان و رۇشنىيرى / سالم محمەد

لە دروستتوبونى بزوتتەنەۋەى گۇرپانەۋە بە سەرپەرشتى رەۋانشاد نەۋشىروان مستەفا زۆرتىن گىرنگى بە كايەى رۇشنىيرى دراۋە، ۋەك سەرەتايەكىش بۇ بىلۈكردنەۋەى رۇشنىيرى لە رېگى رايگەياندنەكانەۋە ھەردەم ھەۋلدارەۋە كىتېب بە بىنەر و بىسەر و خويئەران بناسىيىت كە دەرگى زانين و رۇشنىيرى، بە بەردەۋامى بەرنامەى چىر و پىرى ھەبۋە لەسەر كىتېب لە سەرچەم بوارەكان لە پىناۋ دروستكردنى نەۋەيەكى ھۇشيار لە سەرچەم رۈەكانەۋە چ لە كايەى سىياسى بيت يان ئابورى يان كلتورى يان ھونەرى يان ئاينى كە ئەمەش لە رېگى رۇشنىيرى و نووسەران و شاعىران و ھونەرمەند و مامۇستايانى ئاينىۋە بزوتتەنەۋەى گۇرپان كارى لەسەر كىردە، كە كۆلەكەى ئەم بىر كىردنەۋەيەش كە جۇرئىكە لە خەبات لە پىناۋ گۇرپىنى سىستەم لە رېگى پىگەياندنى نەۋەيەكى ھۇشيارەۋە خۇدى رەۋانشاد نەۋشىروان مستەفا بو، كە بۇ خۇى لەسەرەتادا بە شىعەر دەستى پىكرد و پاشان رۇژنامەنۋوسى و دواترىش كايەكى سىياسى، ئەمە جگە لەۋەى ھەردەم بەچاۋى رېزەۋە لە مامۇستايانى ئاينى رۈانىۋە، داۋاشى لىكردون كە ھەۋلبدەن جگە لەۋەى كاريگەريان لەسەر پىكخستى خىزانەكان و ژيانى رۇژانە بيت ، ئاۋاش رۇل و كاريگەريان ھەيىت لە وتنى راستىەكان و چاۋ لە ئاستى كەمتەرخمىەكانى دەسلەت دانەخەت. بزوتتەنەۋەى گۇرپان ھەردەم لە مىدىاكانىۋە ھەۋلى داۋە خويئەرانى كىتېب و گەنجانى كۆمەلگا كە چالاكتىر چىنى كۆمەلگان خويئەرى كىتېب بن و پشت بەخۇيان بىسەتن و خۇيان پىگەيەنن، ئەۋ كىتېبانە بىكەنە بناغەى رۇشنىيرىان كە رەخنەين و ئاشنات دەكەن بە ئەرك و مافەكانت لە كۆمەلگادا، بە پىچەۋانەى دوۋ پارتى دەسلەتەۋە كە ھەردەم ھەۋلىان داۋە ئەۋانەى كە ۋىلى كىتېب و نووسىن لەسەرەتادا مىشكىان پىركەن لە كىتېبى ئاست نىمى پر لە ۋەسەف و پىاھەلدانى سىياسىەكانىان و دوۋر كەۋتەنەۋە لە بىر كىردنەۋەى رەخنەى و دروستكردنى نووسەرى رۇبۇت ئاسا بۇ ئەۋەى مىكياجى گەندەلەكانىان بىكات. لە ئىستاشدا كە تۇرە كۆمەلەيەتيەكان دەستيان ناۋەتە قورگى كىتېب و لە ھەموۋ مالىكان ھەرۋەا لە رېگى ھەندىك بەرنامەى بەناۋ خىزانىۋە نەۋەيەكى نوى دروست كراۋە كە ھىچ ھىز و بىرىكى رەخنەى و گوتارىكى نىە بەلكو ئەم نەۋەيە ۋىلى ناۋبانگە، بەلام چۈنكە ھىچ بەھرىەكى لە خۇيدا پەرۋەردە نەكردە لە كاتى بەكارھىنانى تۇرى كۆمەلەيەتى فەيسبۋوكدا تەنھا جىنو بەۋ كەسانە دەدات كە شەر دەكەن لە پىناۋ مافەكانىدا لە تۇرە كۆمەلەيەتيەكانى تر ۋەك ئىنستىگرام تىكتۇك ھەردەم خەرىكى لاساى كىردنەۋەى ئەۋانى ترە و ناتوانىت بچوكتىر داھىتان بىكات گەر تەنھا بەيەك وشەش بيت، ئەمەش بەرئەنجامى ئەۋەيە كە تۇرە كۆمەلەيەتيەكان لە ئىستادا لە پارەى نەۋتى دىراۋى خەلكى رەش و رۋوت لەلەين يەكىتى و پارتىۋە بەرپۈۋە دەبرىت، ئەمە لەكاتىكدا كە تۇرە كۆمەلەيەتيەكان لە نىۋان سالانى ۲۰۱۰ بۇ ۲۰۱۵ كە بالادەستى بزوتتەنەۋەى گۇرپانى پۈۋە دىاربۈۋ بىۋونە مەكۇ بۇ بىلۈكردنەۋەى زانىارى گىشتى و رۇشنىيرى و ناساندنى نووسەرە گەۋرەكانى تىرى دوۋنىيا و بەرھەمەكانىان و بىلۈكردنەۋەى كىتېب، ھەرۋەا شۈيىتىك بوۋ بۇ ھەلمالىنى گەندەلى بەرپىرسان. ھەر بۇيە پىۋستە بزوتتەنەۋەى گۇرپان كار بىكات لەسەر ئەم نەۋەيەى كە لە دايكۋوى دۋاى سالانى ۲۰۰۰ و بى بەشە لەسەرەتاي تىرەن مافەكانى و بى ئاگايە لە كايەى سىياسەت لە م ۋلاتە و ھىچ رۇشنىيرىەكى گىشتى نىە لەسەر ئەدەب، فىكر، كىتور، ئاين، فەلسەفە ھەۋلبدىر ئىتايان لا دروستبىرئىت بۇ نىشتىمان بە ئاگابىنەۋە لەۋەى ئەۋان چۇن بوۋنەتە كۆيلەى تۇرە كۆمەلەيەتيەكان و كور و كچ و كەسوكار و چۈاردەۋرەكانى بەرپىرسانى دوۋىزبى حوكومران چۇن كار لەسەر ئەۋە دەكەن لە دۋاى بەكۆيلەكردنى ئەم گەنجانە لە تۇرە كۆمەلەيەتيەكان لە ئىستادا كە لەسەرەتاي تەۋاكىردنى تەمەنى ھەرزەكارىدان ئاۋاش كار لەسەر كۆيلەكردنىان بىكەن تا لەدۋاى تەمەنى ۲۵ سالىشەۋە كە تەمەنى پىگەيشتە ھەر كۆيلە بن بەلام ئەۋ كات كۆيلە و پاسەۋانى خۇيان و كەسوكارىانبن.

گۆرپان و قىنى سىياسى / دامىن ھاشم

كار وجولانەو سىياسىيەكان برىتتىن لە كۆمەلىك بۆچون و ئاراستە و ئاكارو پېۋەرى پەيوەست بە تاكوپەيوەندى بە دەسلەتلى سىياسىيە .

جولانەو سىياسىيەكان ،ھۆكاريكى گرنگى يەكخستنى بىروباوەرە وەك يەك يان نزيك لەيەكەكانە بۆ بەديھىتەنى ئامانجىكى رون و چەسپاندىنى بەرنامە سىياسىيەكان لەدەسلەت ، بەريگاي رەوا و دورلە بەكارھىتەنى ھەموو ھۆكارەكان تەنھا بۆ دەستگرتن بەسەردەسلەتدا .بۆنەيەكى باشە لەبارەي شتىكەو قەسەبەكەين كە بۆتە گرقتىكى گەورە لەناوسىياسەتى جولانەو سىياسىيەكوردىيەكاندا ئەويش قىنى يان بوغزى سىياسىيە .

بونىادنەن و بەكارھىتەنى ھىز و دەسلەت لەسەربەنەمايى دروستكردىنى قىن و بوغزى سىياسى دەرهەنجامىكى ويرانكەر و دارماوى ھەيە ، ھەميشە چەكلىكە بۆنەو ھەي خەلكى پېچەواشەبكرىت،نەيار و ململانئ كەرەكانتى پېشكىنى ،بەلام ھەرگىز ئەو ھىزەي لەسەربەنەمايى پەرەپيدانى رق وقىنە دروست ئەبى و درىژە بەمانەو ھەي خۆى ئەدات ناتوانئ تەمەنىكى درىژ و لەدۇخى ئاسايدا بگوزەرئ ، رق و بوغزى سىياسى ھەلچونىكى كاتىيە و ھەميشە ئەگەرى ھەلگەرانەو ھەي بەرووى دروستكەرەكاندا ھەيە .لەم جولانەو سىياسىيەكانى كوردا ،ململانئ حزبىيەكان كەمى لەسەربەنەمانەي عەقلانىيەت و جدىيەت لەپروژەي بەدىل دامەزرەو ،زۆربەي لەشەرى يەكتر كوشتن و سەربەنەو و سەركوتكردن دەستپەدەكات تا شكاندن و تۆمەت و ژەھرى رق رشتن ،مىژووى نزيكى ناكۆكى ھىزەكان دەرخەرى ئەوراستىيە ،كەھىچيان مۆدىللىكى ژيانى سىياسى نوپيان بونىاد نەناو ،بەلكو بەردەوام كاريان لەسەرشكاندىنى بەرامبەرەكانيانكردو ، ئەم نەھجە لەكا تواناي گەشەپيدان و پېشخستنى سىياسى نابىت ، جولانەو ھەيە لەبازەنى بەتالدا.ئىستاش لەكوردستان تەوژمى چاندنى رق و بوغزى سىياسى لەھەموو كات زياتر پەرەپېندەرئ ،ھەندىك لەھىزە سىياسىيەكان دونىابىنى سىياسيان تادئ بچوكتەر دەبىتەو و مەيدانى شەرەجنىو ،تۆمەت و قەسەي بېيەھا فراوانتر دەكەن ،بەبروای من ئەو دەلىلى شكستى حەتمى ھىزەكانە .ھىزى سىياسى راستەقىنەي خەلك ،جگە لەكاركردن بۆ ھىتەندى ئامانجە رونەكانى ئاور لەھاشوھوش نادادەو نەو نابىت بگەويتە ژىركارىگەرى ئەو رىتمە سوکەي پشت ئەبەستىت بەدرۆ و شكاندن ئەو ھەي پېنى ئەوترئ مەيداي (سىيەرى گروپ و دەستە حزبىيەكان)كە بەداخو بەپارە و بوجەي زەبەلاح ئاراستە ئەكرئ .

ئەو ھەي ئىستا رودەدات لەھىزى نەرەواو بەرنامە بۆكىشراو بۆ ليدان لەھەموو ئەورىگايانەي بزوتنەو ھەي گۆرپان ئەيگريتەبەر ، نابى گۆرپان ناچار بەگرتەبەرى ھەمان ريگا بكات ، بەلكو ئەبى گۆرپان زۆر بەجدى بگەريتەو سەربەنەماكانى و كاركردن بۆ ھىتەندى دادى كۆمەلەيەتى و خزمەتكردىنى خەلكى كوردستان.دو سالى رابردو ،بەنەخشە و بە پارەي زۆر كاردەكرىت بۆلیدان لەم بزوتنەو ھەيەي كە ھەلقولوى خواست وىستى خەلكە ،بەلام كاريگەرى ئەم رقە سىياسىيەي دژ بەگۆرپان گىراو تەبەر تادئ كال ئەبىتەو و بىگومان لەھەلومەرجى جىبەجىكردىنى ئەو بەرنامە چاكسازى و سىياسەي كە بزوتنەو ھەي گۆرپان ، ھەنگاو بۆ جىبەجىكردىنى دەنئ ئاسەوارى ئەو رقە ئاراستەكراو بەتەواوى كۆتايى دىت .خەلكى كوردستان ،بەشپەيوەيەكى گشتى باجى رقى سەرۆك و حزب سەركردەكانى ئەدەن ،رقى يەكتر شكاندن و پەنابردن بۆھەموو ھۆكارەكان ،رقىك تا رادەي يەكترسەربەنەو ، رقىك گەيشتۆتە ئاستى شىواندىنى ئاشتى كۆمەلەيەتى و سىياسى ، ھەموو ئەمانەش بۆتە ھۆى دادەپېنى ئابورى ھەريمى كوردستان و پەروىزخستنى سەرورەي ياسا ،بەشى زۆرى كىشەنى ئەم تابلىو دەرهەنجامى ئەو رق و بوغزە سىياسىيە كە ھىزە رەبەرەكان نەخشاندويانە.دوايى تىپەربونى زياتر لەدەيەك لەسەرەلدانى بزوتنەو ھەي گۆرپان وەك چۆن زۆر پەرنەسپى ژيانى حزبى و سىياسى لەكوردستان گۆرپى ئەشپىت لەم بوارەدا ،دەسپەخشەرييت ،سىياسەت دابمالئ لەرق و قىنە ،لەناوخۆي و لەدەرەو ھەي خۆيدا ، بەم دواييانە ھەولەكانى ئەم بزوتنەو ھەي جىگەي تىرامانە كە دەبىنرئ ھەولئى جدى ئەدات بۆ نزيك بونەو لەھىزە سىياسىيەكانى كوردستان و لىك نزيكردنەو ھەي ھىزە ناكۆكەكانىش ،لەدىدى گشتىدا ئەم سىياسەتە زيانى لەئاستى جەماوەرى بزوتنەو كەداو ،بەلام سەرەنجام بۆ خىرى گشتى خەلكە و راکىشانەو ھەي دەستى ئەو ھىزانەيە كەئامادەبون بۆ مەرامە حزبىيەكانى خۆيان كۆى ژيانى گشتى بشپۆينن ، كاركردىنى كاربەدەستەكانى گۆرپان لەدامەزرەو دەولەتيەكانىش وەك دەبىنرئ بەگيانى دور لەحزبایەتى شتىكى ئەزمون نەكراو لەكوردستان و بەدلئايىش كاريگەرى گەورەي ھەيە لەگۆرىنى سىستەمى بەريوہبردن .گۆرپان ،ھىزىكى جەماوەرى بەرفرانە ،لەمەيدانى سىياسىدا رۆلئى گرنگ و گەورەي گىراو ،لەيەنى كەم شەرى چەكدارى گۆرپى بە گفوتگۆى سىياسى ، جنىوى گۆرپى بەرەخنە ، تۆمەتى گۆرپى بەپروژە ، پشتبەستن بە ھىزى دەرەكى كرد بەشەرم و شورەيى ، ئەبى رىبازە سىياسىيە نىشتىمانىەكەي لەژىر كاريگەرى رقى ھىچ ھىزە لایەنىكدا نەگەريتەدواو .

دوای ۱۱ سال له دروست بوون ، گۆرپان ئیستا دەبی چی بکات؟

پافیل جلال

گۆرپان پئویستی به ویه بیتته و ناو جه ماوهر گۆرپان پئویسته ئیدی گۆرپان و گۆرپانکاری له گرده که وه نه بیینی ، ده بییت ئیدی قسه کان و پروونکردنه و هکان بۆ ئه و خه لکانه بکری که هیوایان به و گرده هیه نه ک له و گرده یا کار ده که ن.. گۆرپان پئویسته له م ساته به دواوه هه ول ببات سیاسه تی خۆی بۆ خه لکی پروونکاته وه .

سیمنیار و کۆبونه وه بۆ هه لساووان و ئەندامانی خۆی هیچ شتیک ناگۆڕی ، چونکه ئەوهی له ناو ئەم بزوتنه وه یه ئیش ده کات و کار ده کات ، خۆی باش واقع و باش پراستی هکان ده زانی . ده بی کۆر و سیمیناره کانی گۆرپان پروو له خه لک بیت پروو له و که سانه بیت که له دهره وه ی ئەم بزوتنه وه یه ن و ئەندام و هه لساوواو نین . گۆرپان پئویسته چه نیک کۆبونه وه ی ناو خۆی ئەکات ، دوو هیتده ش کۆبونه وه له گه ل ئەو جه ماوهره بکات که هیتستا پر ئومیدن .

وه ئەوه ی گرنگه بزوتنه وه ی گۆرپان و ئەندامانی خانه و جقات بزانی ئەم خه لکه بۆ ره خه نیان لی ئەگرن ، ئایه هۆکاری ئەم ره خه نانه چین ؟ گهر سۆشیال میدیا هه لسه نگاند بیت بۆ بزوتنه وه ی گۆرپان ده بییت ، ئەم بزوتنه وه یه کار له سه ر ئەم ره خه نانه بکات ، ده بییت هه موو ئەوانه ی ره خه نیان هیه له م بزوتنه وه یه کۆبکریته وه و له جیگایه ک گوێ له قسه و ره خه نکانیان بگیری .

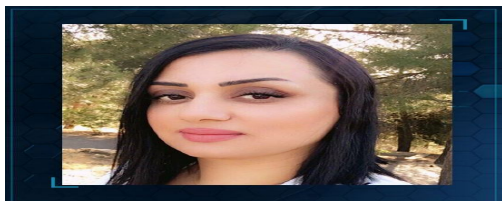
که ده لئین بزوتنه وه ی گۆرپان حیزبکی مۆدیرن و جیاوازه ده بییت هه ندی هه نگاو بنی که پیشتر ئەم هه نگاوانه نه تراوه . که ره خه نگران بیتته باره گاکه ت و ره خه نکان پرووبه پرووی خۆی بوتری نه ک له سۆشیال میدیا وه . ده بی ئیدی ئەم بزوتنه وه یه ئەو مه سولیه ته ی له سه ر شانیه تی جیه جی کات ، گۆرپان هیتستا ئومید و هیوایه ، هه ندی له و ره خه ن و له و قسانه ی به م بزوتنه وه یه ئەکری له دلسۆزیه و هه ندیکیشی به ئامانجه و که سانی له پشته .. ۱۱ سال پیش ئیستا ئەم بزوتنه وه یه له سه ر ده ستی کاک نه وشیروان دروست کرا ، ئومیدی له بی ئومیدیدا خولقاند . شۆرشی فکری و هۆشیاری بوو بۆ ئەم گه له ، وه وه ستانه وه بوو به رامبه ر نادادی و ناعه داله تی و دزی و گه نده لی ئەم دوو حیزبه بوو .

له سه ر ئەساسی دادپه روهری و عه داله تی کۆمه لایه تی و گه رانه وه ی داها ت بۆ خه لک و نه مانی گه نده لی ، گۆرپان که شه ی کرد .

ئیتستاش کات ماوه بتوانین خه لک به گۆرپان و زه پوریه تی گۆرپان ئاشناکه ینه وه . ئەتوانین هه موومان پیکه وه بیینه وه نه وشیروان مسته فا و ئومید دروست که ینه وه . ده توانین دووباره له گردی زه رگه ته وه هاواری گۆرپانکاری جدی بگاته خانه قین و زاخو ...

با رهشېښې نه کهینه کهلتور

ژینو محمد

د څيک دروست بوه له هريمي کوردستان هيچ شتيک هاوالاتيان دلخوش ناکات و هيچ پوداويکيش دامانناچله کيتي، هرهوک چوڼ گه شتوينه ته تروپکي ناثوميدى و تهنانهت شکوى نيشتمان و نالا و نازادى و مروفايه تى له ژير پرسياړيکي بى وه لامدايه، بهوى مملاتى سياسيه کان و دهسلاتى سياسى له هريمي کوردستان.

نگر ليرهدا پروژه شى قامى (100) مەترى سلیماني به نمونه بهيښه وه، تیدهگهين له و راستيه که متمانې هاوالاتى به حکومت و پروژهکانى ته او لاوازه، به جوړيک خه لکى سلیمانييه و دلى به و پروژه ستراتيجه خوش نيه و هندیک به تهنه وه و هندیکتر به گالته جاپيه وه باسى نه کهن و به شيکى دیکه هاوالاتيان کردويانه ته نوکته سوشال ميديا، نگر بگه پيښه وه بى ميژوى پروژهکان له م شارهدا وه لامى نه و ناثوميديه خه لک وهرنگرين.

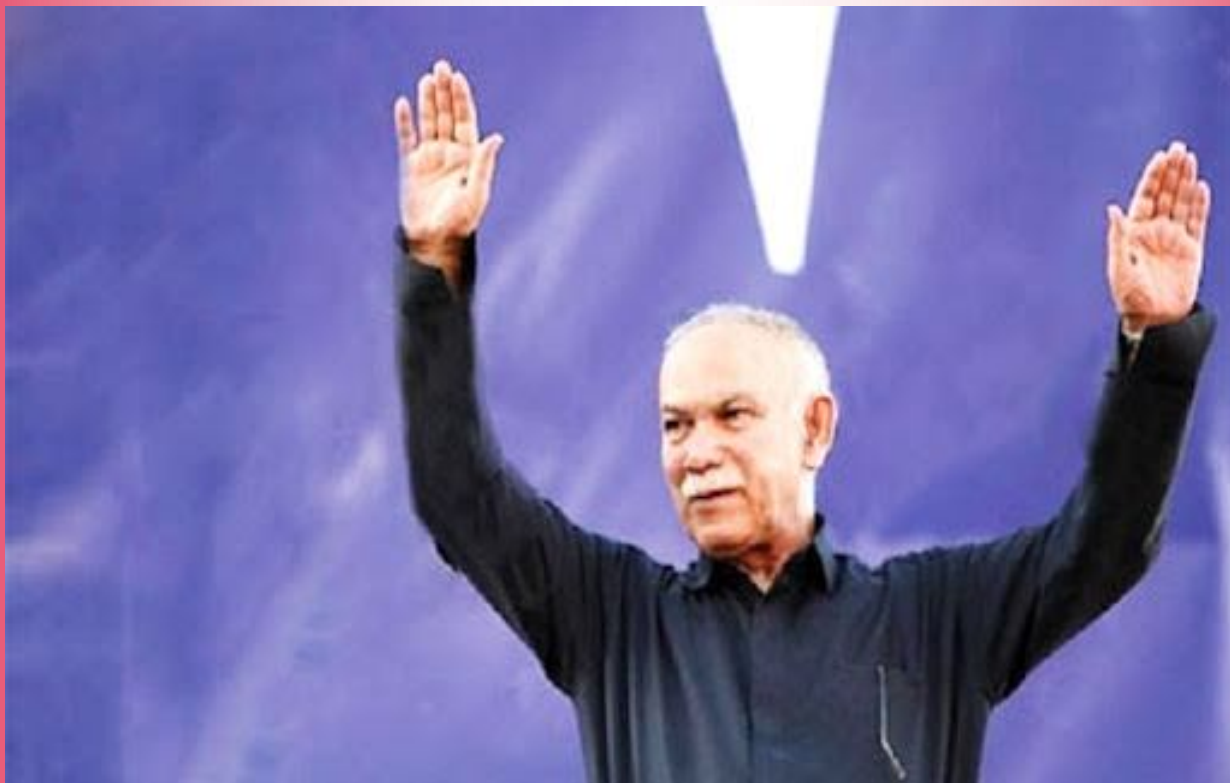
همو و نه مانې باسما ن کرد راستن، به لام مانى نه وه نيه، نه و بيثوميديه بکهينه کهلتور و له گلمان گهره بيت و رهشېښې بالکيشى به سر نه و نيمچه روښنايهى له سوچيکى نه تاريخيه وه هلدی.

نهمو و بلي، نه وهى جى دلخوشيه له سهخترين کات و خراپترين دوخ و قهيرانى نابورى و سردهمى کوړونادا، نه نجامدانى وها پروژه هیک له لايه ن گروپى کو مپانياکانى قهيوانه وه جيگای دلخوشيه، له قوڼاغى دروست کردنى که نه بيته ره خساندنې هلى کار و بوژاندنه وهى بازار و خزمه تيکى گهرهى شاره که و دواتريش که مکردنه وهى نه و فهوزا و قهره بالغيهى که بهوى زورى نوثوموبيله وه له شه قامه کانددا دروست بوه.

لايه نيکى دیکهى نرېنى نه م پروژه هيه له وه دايه که ته او پشت به که ره ستهى ناوخو نه به ستيت، نه مهش له پوه نابوريه که يه وه قازانچيکى دیکه يه بى ناوخو.

که واته با له برى رهشېښې به نوميده وه چاوه پي نه نجام بکهين، با له برى تانه و توانچ چاوديريى به سر لايه نى جيه جى کاره وه بى زوتر ته و او کردنى پروژه که، با به نوميده وه چاوه پي نه نجامى باش بکهين و دلخوشين به نه نجامدانى پروژه هیک هم سيمايه کى جوان نه به خشيت و هميش خزمه تيکى گهرهى خه لکى نه م شاره يه.

ناوەستين، ناکەوين، بەردەوامين

**ئاگادارى سەرجهەم نووسەران پۆشنيران و هەلسوراوانى بزووتنەوہى
گۆپان دەکەين دەتوانن بابەت و نووسینەکانیان بۆ پۆژنامەى
ئەلکترۆنى بەرەو پروناكى بنیڕن بە مەبەستى ئەوہى بۆیان
بلاوبکەینەوہ.**

نووسەرە بەرپزەکان دەتوانن نووسینەکانیان بنیڕن بۆ ئەم ئیمەیلە:
bargrinamasalam@gmail.com

**ژمارەى ئایندهى پۆژنامەى بەرەو پروناكى بلاوناپیتهوہ بە ھۆى
جەژنى پیرۆزى قوربانەوہ.**